

SEYÐABRÆVIÐ

Á ólavsøku 1970 verða 20 ár síðan ein heilur herskipafloiti kom til Havnar úr Svøríki og við honum ein megnar bóka-gáva frá svensku tjóðini.

Sjálv handlingin fór fram á Landsbókasavninum, har gávu- og takkarður voru hildnar. — Í høvuðsgávuróðini var tikið nakad soleiðis til, at sjálvsagt mettu sviar alt, teir komu við, at hava sitt virði, men — tað, ið skarðið fram um alt annað vóru fotopert av fornskrifu og í hesum serliga SEYÐA-BRÆVIÐ — tann lógartáttur, sum kanska hevur haft størsta týdningin fyri føroyska samfelagsskipan síðan 1298, soleiðis sum livikorið hava verið í Føroyum til okkara dagar.

Eitt er innihaldið — annað er hamurin. Mong miðaldar-handrit eru ikki bert vakurt skrivað, men mangan listarliga skrydd.

Elsta handritið av Seyðabrevinum (við Hundabrevinum skoytt upp) finst í Kungl. Biblioteket í Stockholm. Hetta er svart/hvitt rit, men op er fyri illumneraðum byrjanarstavum. Helst hevur eingin fullgóður illuminator verið tókur, tá ið verkið er skrivað, og hetta er síðan dottið niðurfyrir (hetta er einki sjáldsamt í fornritum).

Næstelsta handritið er í Lunds Universitetsbibliotek sum eitt brot í einum størri lógasavni.

Ellindur bispur

Í ár fyri 700 árum síðan varð tann navnframi Ellindur vigdur bispur í Føroyum. Skiligt er, at hann ikki bert hevur verið fróður gudsmáður, men — sum so mangir katolskir kirkjumen — framúrskarandi lögfrøingur við drúgum kunneika um samfelagsskipanir.

Eingin ivi er um, at Ellindur

hevur verið við til at forma Seyðabrevið. Men tað, sum kanska er eina mest áhugavert í hesum føri er tað, at í Lund-útgávu er eitt kalendárium, og einasta viðmerking í hesum er deyðsdagur Ellinds, og so tað, at málsniðið týðiliga visir, at føroyingur hevur skrivað.

Afrat hesum nevndu handritum eru trý yngri at finna í Arnsmagnæsnaka Savninum í København. Meðan tey tvey fyrstu eru skrivað á roð eru hesi á pappiri.

Facsimilu-útgáva 1970

Henda samantvinning av árstalshendingum 700-ár Ellinds í Føroyum, 20-árið fyri svensku bóka-gávu, hevur verið við til at orva monnum at fara undir hesa facsimiluútgávu (endurgeving í litum og stóddum sum frumritini) av teimum 5 útgávum av Seyðabrevinum. — Og um alt gongur eftir vild, kemur útgávudagurin at vera 13. juni 1970 — sama dag á ári, sum Ellindur andaðist í 1308.

Hvussu kann slík útgáva setast í verk?

At henda útgáva kann koma í lag, er fyrst og fremst Setursráðið Føroya Fróðskaparseturs fyrst at takka. Setursráðið loftaði hugsjónini og lat Føroya Fróðskaparfelag upp í hendi at taka ser av tí verkliga og viðfíndaliga, í tí at magistararnir Jóhan Hendrik Winther Poulsen og Ulf Zachariassen við Chr. Matras professara sum ráðgevara vóru bidnir um at slóða fyrri teim praktisku fyrirreikingunum, sum neyðgar eru í samband við avmynding í teimum trimum bókasøvnunum í aðrar mátar koma teir Jó-

han Hendrik og Ulf at byta tað stjørnarliga arbeiðið millum sín. Ulf skal skriva innngangin og viðgera teir søguligu høvuðstættirnar, meðan Jóhan Hendrik skal gera avskrivningararbeiðið av frumtekstunum og gera nýføroyska týðing av teimum. — Afrat hesum kemur enskur vísindamaður í norrøn-um málum at gera umseting av tí nýskrivaða samstundis sum ein enskur samandrátur av innihaldinum í Seyðabrevinum verður gjordur.

Afrat høvuðsinnihaldinum, sum her er nevnt, verður orðalisti og yvirlit yvir bókmentir. Innanvert í permun framman og aftan verða føroyskur og enskur samandrátur av Føroya søgu og kort, ið visir Føroya legu millum hini londini.

Figging

Tað, ið oftast forðar fyrri at fremja ætlanir sum hesa, er tann figgjarliga síðan av mál-inum.

Í hesum føri fæddi av tilvild ein samtala við Tummás Jacobsen formann í Gøtu kommunu við sær tað, at hann bar ætlanina upp á mál við formannin fyri Føroya Kommunufelag, Asbjørn Joensen verkfrøingur í Klaksvík.

Sjálvt um slíkar uppgávur als ikki liggja fremst í røðini hjá hesum felagsskapi, visti tað seg at allar limakommunurnar beinan vegin tóku undir við at skapa ein figgjarbotn í arbeiðstíðini, til so langt er komið, at seljast kann og útreiðslurnar vinnast aftur.

Av takksemi fyri hesa rummisku kommunuhugsjón skulu her verða nevndar tær kommunur, sum nú eru limir í Føroya Kommunufelag: Viðareði, Hvannasund, Klaksvík, Fugla-

fjørður, Leirvík, Gøtu, Runavík kommuna og Nes kommuna.

Talmerktar skreytútgávur

Allar bókurnar, ið verða um leið 72 síður, hvør síðan um leið 26×36 cm, verða umframt permu lagdar í húsar.

Ein táttur í figgingini verða 201 talmerkt eintøk.

Hesi verða innbundin í heilt geitaskinn (tað tilfarið, ið mest er roð líkt). Av hesum nevndu eintøkum verða 200 seld fyrri kr. 250,00 eintakið, meðan ætlanin er at geva gomlu kirkjuni hjá Ellinda biski nr. 1. — Um framt talmerkingina koma hesi eintøk sum frávik frá hinum at hava persónliga undirskrift hjá rithøvundanum, og — um tað ber til at finna fram til tað — innsglið hjá Ellinda biski í lakki.

Í fyrsta umfari hevur mettingin verið tann, at tey vanligu eintøkin (í stivari permu við verju) koma at kosta kr. 90,00 í útsolu (innbundin í skinn kr. 150,00), men um so er, at eftirspurnin visir seg at verða størri, enn nú er mett, skuldu líkindi verið til at lækka hesar prisir, men best er tó ikki at rokna við hesum.

Tekningarlisti og avgreiðsla

Einasti galdandi tekningarlisti til tey talmerktu eintøkini er hjá Forlagnum ESTRA, tlf. 85 í Gøtu, sum eisini hevur alla forlagsavgreiðsluna um hendur.

Tekniska læran í Føroyum

Tekniska læran í Føroyum á hædd við læruna í hinum norðanlondunum, er strembanin

Í nevndini sum hevur kannað spurningin viðvíkjandi teknisku læruni í Føroyum, var full semja um, at neyðugt var at fáa læruna á somu hædd sum hon er í hinum norðanlondunum. Um hetta endamálið skal náast, verður neyðugt at skipa so fyrri, at møguleiki verður fyrri at undirvísa lærlingum á sama lærustigi saman. Hvorjar, og hvussu nógvur lærugreinir her kann verða talan um, verður avgerandi hvussu stór tilgongd verður til teir ymsu lærunar.

Størsti partur av lærlingunum í Føroyum virka innan byggi-faki. Hetta er ikki so lógð, tá kann verður eftir hvussu stórar illogur fara til henda táttin í samfelagnum. Í hesum sambandi visir nevndin á eitt yvirbít frá Búskaparráðnum um illogur í Føroyum frá 1963—66

og ætlanir um illogur í árunum frá 1967—69. Her sest, at í 1969 vóru 151,6 miljónir kr. ætlaðar til fastar illogur, og av hesum vóru 65,7 milj. kr. til byggingar.

Samlaða talið av lærlingum er í árunum frá 1963/64 til 1966/67 vaksið við umleið 66 prosentum.

Hvat nevndin sigur um lærugreinirnar

Innan maskinlæruna er talið av lærlingum vaksið við 100 pst. um árunum frá 1963/64 til 1966/67. Hetta arbeiðið snýr seg fyrri ein rættligan stóran part um at umvæla og viðlíka-hald — serliga av tí stóðugt vaksandi skipaflothanum. Eisini fara lærlingar í hesa læru við tí

í hyggju at búgva seg út til maskinmeistarar, verkfrøingar o. a., og soleiðis nýta hesa lærugrein sum fyrsta stigi.

Snikkarlæran: Her er serliga talan um bygningsnikkarar, hevur heldur gingið aftur á hond. Hetta kemst av, at tað til tíðir er lítið arbeiði, og til aðrar tíðir rættlaga nógv arbeiði, alt eftir hvussu nógv hús verða bygd.

Timburlæran: At menn fóru undir at bygja statssjúkrahús og læraraskúlan hevur fort til tilgongd innan hesa lærugrein. Nógvir av teimum sum virka innan hesa vinnu fáast við forskallingsarbeiði. Tað verður ikki roknað við stórvægis tilgongd í næstum. Her kemur eisini tað, at fleiri ófaklærir hava arbeiðt innan hesa vinnu, og um hetta heldur upp, at heldur nevndin til kanningar av teknisku læruni, tað vera

møguleikar fyrri at fleiri lærlingar koma til.

Elektrikalæran er tann læran sum hevur havt mest ójovnu lærlingatilgongdina. Í meðal fyrri hvørt árið framyvir, má

talið av innfluttum motorakfør-um.

Blikksmiður og rørlægjarar: Talið av lærlingum er vaksið nógv í seinastuni. Orsøkin er sjálvandi stórarbeiðir sum eru farin fram. Í framtíðini verður ikki roknað við so stórar tilgongd.

Hárfriðkannarlæran hevur verið

3. partur av greinarøð

roknast við, at tilgongdin veksur nakað, og tí vaksandi livistandardinum. Fleiri og fleiri fáa sær el-lutir í hús, og tað skal eisini fólk til at greiða hetta og seinri at umvæla tað.

Bilsmiðr: Frá árunum 1963/64 til 1966/67 er talið av lærlingum tvífalda, og so er eisini við akførum í sama tíðarskeiði. Soleiðis má roknað við, at talið av lærlingum til hesa lærugrein veksur javnt við

nógv vaksandi. Serliga í 1966/67 tá Tekniski Skúlin í Klaksvík fór undir at undirvísa í hesi lærugrein var tilgongdin stór.

Skipstímlarlæran: Tað verður valla stórvægis øking innan hesa læru komandi árin, orsakað av, at føroysku skipasmiðjurnar hava verið fullt útnýttar.

Roknað verður við, at tilgongdin til bakarlæruna verður